

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **F. Š.** proti žalovanému: **Policie České republiky,** se sídlem Strojnická 27, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 5. 2011, č. j. 8 A 66/2011 - 45,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 5. 2011, č. j. 8 A 66/2011 - 45, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1.] Žalobce (dále jen „stěžovatel) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým soud zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě na ochranu před nečinností správního orgánu.

[2.] Důvodem zamítnutí této žádosti byla skutečnost, že stěžovatel řádně nevyplnil „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (vzor OSŘ 060)“, když k opakované výzvě soudu uvedl pouze osobní údaje, sociální dávky a dluhy.

[3.] Z obsahu spisu je zřejmé, že stěžovatel doložil pobírání dávky pomoci v hmotné nouzi, a to příspěvku na živobytí (2020 Kč), doplatek na bydlení (844 Kč) a příspěvek na bydlení (3356 Kč). Městský soud však i na základě těchto informací uvedl, že nemohl

zjistit, jaká je finanční situace stěžovatele a nemohl ji ani porovnat s výší soudního poplatku 1000 Kč. Stěžovatel prý tedy neprokázal, že nemá dostatečné prostředky.

[4.] Městský soud dospěl rovněž k závěru, že podaná žaloba nemůže být *prima facie* úspěšná, jelikož z jejího podání není vůbec zřejmé, o jaké informace vlastně žalovaný správní orgán žádal, když pouze uvedl, že požaduje poskytnutí kopie spisu zn. PPVK-170/ČJ-2010-009VKS, přičemž však podle ustanovení § 11 odst. 6 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím povinný subjekt neposkytne informaci o činnosti orgánů činných v trestním řízení, včetně informací ze spisů. Rovněž z tohoto důvodu proto soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl.

[5.] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s."), tzn. namítl nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Podrobně rekapituluje průběh dosavadního řízení a tvrdí, že formulář vzor 060 vyplnil řádně; stejně vyplněný formulář ostatně stačil v jiných řízeních pro osvobození od soudních poplatků. Navíc, když městský soud stěžovatele vyzval k řádnému a úplnému vyplnění formuláře, zareagoval na tuto výzvu stěžovatel žádostí o zaslání jiného formátu formuláře (.doc namísto .pdf) tak, aby bylo možno jej vyplnit elektronicky. Na tuto žádost však soud již neodpověděl a namísto toho vydal napadené usnesení.

[6.] K otázce zjevné neúspěšnosti žaloby stěžovatel namítá, že o tento případ by se jednalo pouze tehdy, jestliže by žaloba musela být odmítnuta, což se však v této věci zjevně nemůže stát.

[7.] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

[8.] Nejvyšší správní soud konstatuje, že se v projednávaném případě jedná výlučně o výklad a aplikaci ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož „*účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly*." Městský soud jednak dovodil, že stěžovatel neprokázal, že nemá dostatečné prostředky; dále dospěl k závěru, že podaná žaloba zjevně nemůže být úspěšná. K zamítavému výroku svého rozhodnutí tak městský soud dospěl z obou zákonem stanovených důvodů.

[9.] Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval otázkou prokazování finanční situace stěžovatele. V tomto směru z obsahu soudního spisu plyne, že dne 28. 3. 2011 požádal o osvobození od soudních poplatků, přičemž k této žádosti připojil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 3. 2011, č. j. 31 A 14/2011 - 18, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2011, č. j. 11 A 29/2011 - 79, kterými stěžovateli bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu. K žádosti přiložil rovněž potvrzení o pobírání dávky pomoci v hmotné nouzi vystavené Městský úřadem Rožnov pod Radhoštěm – sociální odbor, z něhož plyne, že stěžovatel pobírá ke dni 28. 3. 2011 příspěvek na živobytí ve výši 2020 Kč a doplatek na bydlení 844 Kč. Z oznámení o změně výše dávky státní sociální podpory Úřadu práce ve Vsetíně konečně vyplývá, že stěžovatel pobírá příspěvek na

bydlení ve výši 3356 Kč. Stěžovatel zaslal městskému soudu rovněž formulář potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, v němž však vyplnil toliko shora uvedené dávky státní sociální podpory a také zde přesně specifikoval svoje dluhy; ostatní kolonky ponechal nevyplněné.

[10.] Dne 22. 4. 2011 byl stěžovatel městským soudem vyzván, aby řádně a úplně vyplnil formulář vzor 060, a tuto výzvu mu zaslal do jeho datové schránky. Stěžovatel na tuto výzvu zareagoval dne 27. 4. 2011 tak, že předmětný formulář již soudu zaslal, nicméně uvedl, že jej zasílá znovu, a současně požádal o zaslání jiného formátu předmětného formuláře (doc namísto pdf) tak, aby bylo možno jej vyplnit a odeslat datovou schránkou, což přislíbil učinit obratem.

[11.] Ze shora citované zákonné úpravy i z ustálené soudní praxe je zřejmé, že při zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků totiž soudu neukládá povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od soudních poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura zdejšího soudu, který např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil názor, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, podává, že *„nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“*

[12.] Současně však platí, že vyplnění a odeslání vzoru 060 není jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá dostatečné prostředky; jde toliko o zavedenou praxi, usnadňující administraci podaných žádostí. Účastník může nepochybně nedostatek prostředků pro vedení soudního řízení ve stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy tak, aby to poskytovalo úplný obraz o jeho majetkových a osobních poměrech.

[13.] Pokud tedy v nyní projednávaném případě stěžovatel městskému soudu doložil dvě usnesení soudů (Krajský soud v Brně a Městský soud v Praze), vydaná ve stejné době, kdy požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků, a z obou plynulo, že stejným žádostem stěžovatele bylo vyhověno, a současně stěžovatel doložil potvrzení o pobírání dávek v hmotné nouzi a přesnou specifikaci svých dluhů, jejichž celková výše mnohanásobně přesahuje výši jeho příjmů, nelze dospět k závěru, že stěžovatel nedoložil svoji finanční situaci tak, aby ji mohl městský soud dostatečně vyhodnotit. Navíc, stěžovateli je třeba přisvědčit i v tom směru, že nebyl nečinný, nýbrž na výzvu soudu k doložení své finanční situace zareagoval, předmětný formulář vyplnil (byť nikoliv všechny jeho kolonky) a pouze požádal o jiný jeho formát tak, aby jej mohl vyplnit elektronicky. Je tak zřejmé, že projevoval součinnost a byl to naopak městský soud, kdo komunikaci se stěžovatelem vydáním napadeného usnesení ukončil. Tato námitka je proto důvodná a napadené usnesení městského soudu je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[14.] Tato nepřezkoumatelnost by však pro jeho zrušení nepostačovala, pokud by bylo možno městskému soudu přisvědčit v tom, že návrh stěžovatele zjevně nemohl být úspěšný. K tomu nicméně Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj dříve vyslovený právní názor (rozsudek ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 – 72), podle něhož *„[v]lastnost „zjevně neúspěšného návrhu", kterou zákonodárce vyjádřil pojmem ´zjevně´, je třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou ´na první pohled´, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná. Takovým ´zjevně neúspěšným návrhem´ může být např.: opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení."*

[15.] Úvaha městského soudu, učiněná v nyní projednávaném případě, se zjevně vymyká naznačeným mezím. V žádném případě se totiž nemohlo jednat o bezúspěšnost návrhu *zjevnou na první pohled*. Otázka, zda je dán zákonný důvod odepření přístupu k požadovaným informacím podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je totiž věcí meritorního posouzení konkrétního případu, nikoliv otázkou, jejíž zodpovězení je jednoznačně zřejmé ze zákonné úpravy. Nelze totiž ani přehlédnout, že v daném případě byla podána žaloba na ochranu před nečinností správního orgánu, což znamená, že je třeba samostatně hodnotit důvodnost tvrzené nečinnosti žalovaného a zákonné důvody pro odepření přístupu k požadovaným informacím.

[16.] Městský soud navíc zformuloval značně nelogický závěr, když na jedné straně uvedl, že z podání stěžovatele vůbec není zřejmé, o jaké informace vlastně žalovaného žádal, a současně konstatoval, že nelze poskytnout informace o činnosti orgánů činných v trestním řízení, neboť to ustanovení § 11 odst. 6 zákona č. 106/1999 Sb. neumožňuje. Zdejší soud má za to, že tento závěr nemůže obstát: buď totiž byla žádost stěžovatele zcela nesrozumitelná a pak nebylo možno posoudit, jakou informaci vlastně požaduje, anebo tato informace byla zřejmá, nicméně zákon neumožňuje její poskytnutí.

[17.] Kromě toho, z novější judikatury zdejšího soudu plyne, že pouhá skutečnost, že se jedná o informaci o činnosti orgánů v trestním řízení, ještě paušálně neznamená, že nemůže být nikdy poskytnuta a je to vždy na posouzení podle konkrétních okolností případu. V rozsudku ze dne 1. 12. 2010, č. j. 1 As 44/2010 - 103 (in: č. 2241/2011 Sb. NSS) totiž soud uvedl, že *„povinné subjekty neposkytnou informace o probíhajícím trestním řízení [§ 11 odst. 4 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím] pouze poté, co zváží, nakolik je důvod neposkytnutí informace vskutku ospravedlněn naléhavou společenskou potřebou. Tou bude pravidelně zájem státu na tom, aby poskytnuté informace neohrozily objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností, a aby neporušily zásadu, že dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen. Povinný subjekt vezme v potaz též ochranu práv a svobod druhých, např. obětí trestného činu (srov. § 8a odst. 1 trestního řádu)."*

[18.] Rovněž tato úvaha městského soudu byla tedy nezákonná a současně nepodložená a toto pochybení je tak dalším důvodem pro zrušení napadeného usnesení.

[19.] Nejvyšší správní soud za těchto okolností shledal, že napadené usnesení městského soudu je nepřezkoumatelné ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[20.] Proto je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je tento soud vázán shora uvedeným právním názorem.

[21.] V novém rozhodnutí rozhodne městský soud též o nákladech řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. července 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu